
OBSAH

ÚVOD	9
1/ EXTENZIVITA V JAZYCE A ŘEČI	13
1.1 Extenzivita ve výukové komunikaci	18
2/ ŘEČ UČITELE	25
2.1 Řeč a komunikace podporující učení žáků	26
2.1.1 Otázky učitele	28
2.1.2 Od lešení k dialogickému vyučování	31
2.2 Verbální moc učitele	33
3/ ŽÁNRY VÝUKOVÉ KOMUNIKACE	39
4/ SOUČASNÉ VÝZVY VÝZKUMU VÝUKOVÉ KOMUNIKACE	47
5/ VÝZKUM EXTENZIVNÍCH PROMLUV UČITELE NA 2. STUPNI ZŠ	51
5.1 Design výzkumu	53
5.2 Výzkumný vzorek	55
5.3 Fáze a metody sběru dat	59
5.3.1 Nepřímé pozorování	59
5.3.2 Zúčastněné pozorování	59

5.3.3	Přítomnost výzkumníka v terénu	60
5.3.4	Nestrukturované rozhovory s učiteli	61
5.4	Analýza dat	62
5.5	Kvalita výzkumu	64
5.6	Etika výzkumu	65
6/	PO STOPÁCH ŽÁNŘŮ V EXTENZIVNÍ ŘEČI UČITELE	67
6.1	Vymezení extenzivní promluvy v řeči učitele	67
6.2	Žánry extenzivních promluv	71
7/	EXPOZIČNÍ ŽÁNŘ	75
7.1	Učitelova práce s pojmy v expozičních promluvách	78
7.2	Strategie učitele v expozičním žánru	79
7.2.1	Přepínání registru promluvy	80
7.2.2	Interakční prvky promluvy	81
7.2.3	Učitelovy verbální přešlapy	87
7.3	Proklamace významu obsahu promluvy	90
7.3.1	Upevnění významu promluv	90
7.3.2	Popření významu promluvy	93
7.4	Reaktivita v promluvách expozičního žánru	95
7.4.1	Extenzivní promluvy v reakci na žáka	96
7.4.2	Od reakce na žáka k vlastní asociaci	108
7.4.3	Vyvolání reakce žáka	111
7.4.4	Nulová reaktivita	115
8/	ŽÁNRY NA OKRAJI	117
8.1	Instrukční žánr	117
8.1.1	Instrukční vata	120
8.1.2	Jazyk instrukce	122
8.2	Evaluační žánr	125

8.3 Apelatívní žánr	129
8.4 Reaktivita ve vztahu k okrajovým žánrům	131
9/ JAK SE PROJEVUJE EXTENZIVITA V ŽÁNRECH PROMLUV UČITELE?	135
10/ DISKUZE	139
10.1 Limity výzkumu	141
ZÁVĚR	143
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	145
RESUMÉ	153
SUMMARY	155
Tab. 1 Přehledová tabulka pozorování u jednotlivých učitelů	58
Tab. 2 Přehled žánrů extenzivních promluv učitele patřících k expozičnímu žánru	75
Tab. 3 Přehled žánrů extenzivních promluv učitele patřících k instrukčnímu žánru	118
Tab. 4 Přehled žánrů extenzivních promluv učitele patřících k evaluačnímu žánru	126
Tab. 5 Přehled žánrů extenzivních promluv učitele patřících k apelatívnímu žánru	129
Tab. 6 Reaktivita promluv se vstupem žáka do komunikace v jednotlivých žánrech	138